

RAHANDUSMINISTEERIUM

Omaavalitsuste rahastamine

Andrus Jõgi
Rahandusministeerium

Kava

- **Kust tuleb omavalitsuse raha**
- **Tasandusfond**
- **Toetusfond**
- **Eelarve ja finantsvõimekus**
- **Infoallikate soovitusel**

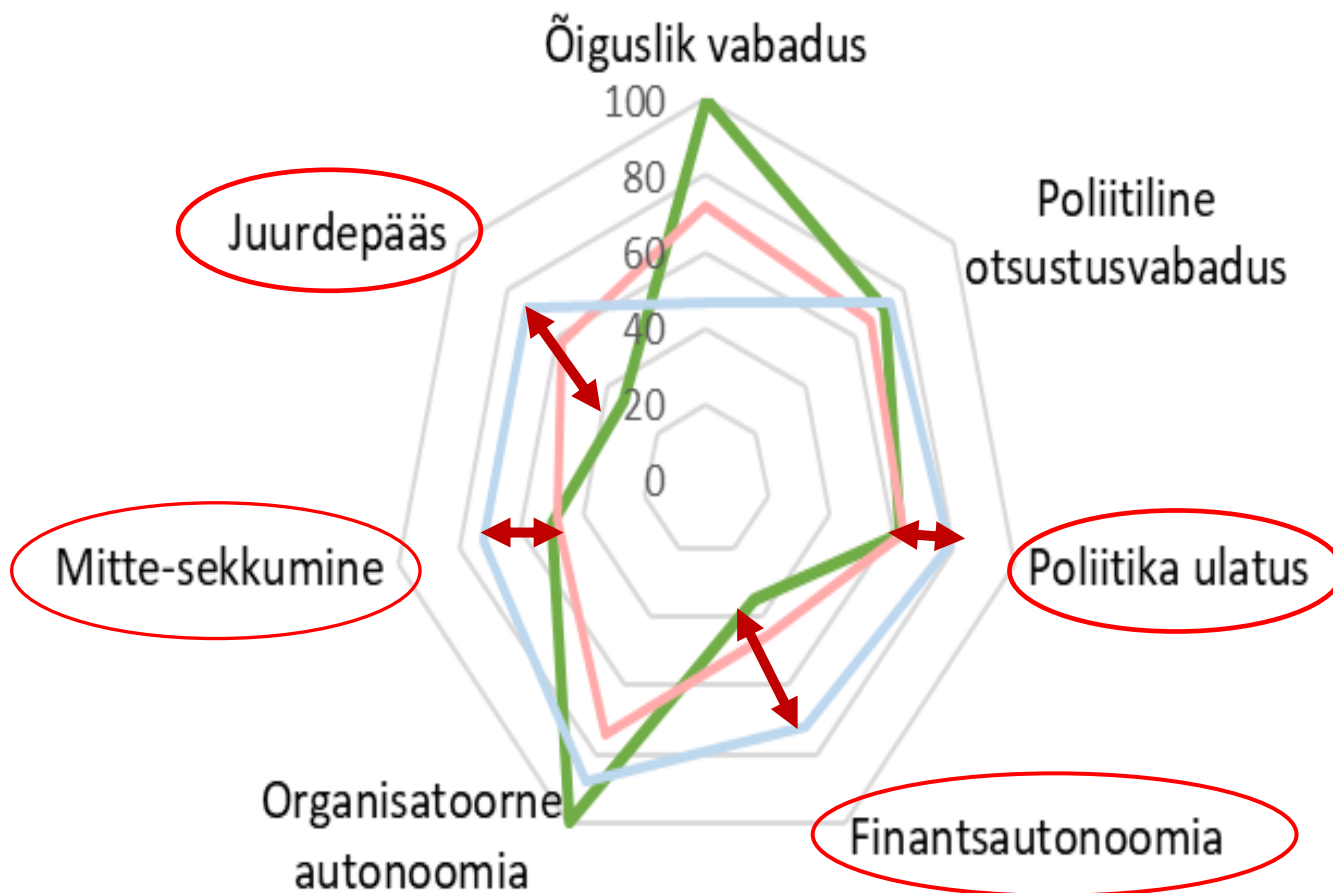
**Kust tuleb
omavalitsuste raha?**

OECD soovitud edukaks detsentraliseerimiseks

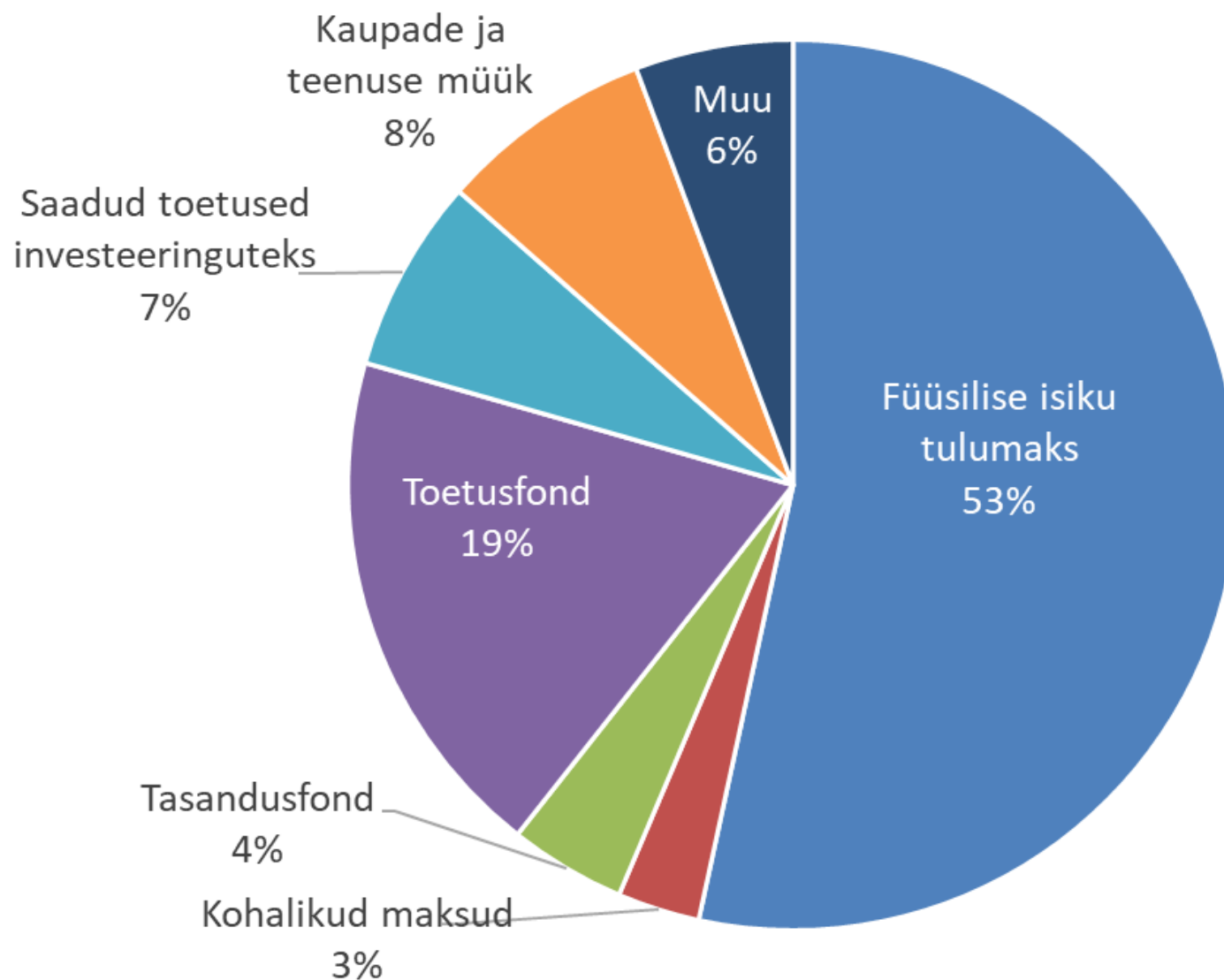
- **Selge vastutus ja rollid** (vältima peab dubleerimist ja lünki);
- **Ülesannete täitmiseks piisav tulubaas** (vastasel juhul kättesaadavus ja kvaliteet halvenevad);
- **Finantsautonoomia** (viib kokku vajadused ja maksudega panustamise. Tekib avalik vastutus);
- **Võimekuse tõstmine** (personal, juhendamine, KOVide koostöö, IT jne);
- **Koordinatsiooni mehhanismid** (võrgustikud, nõukojad jne);
- **Andmed ja nende avalikustamine** (õiged andmed, seire mehhanismid, tulemuslikkuse hindamine, analüüsid);
- **Tulude tasanduse mehhanismid**

LAI radar toob välja autonoomia nõrgad kohad

— Eesti — KIE (v.a Eesti) — Põhjamaad

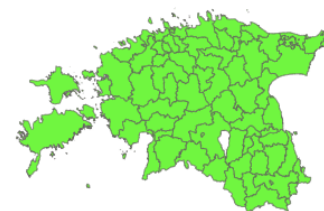
Tulud

Omavalitsuste lõikes vt minuomavalitsus.ee

Omavalitsuste tulud ja kulud ühes kuus elaniku kohta 2021

Allikas: riigiraha.fin.ee (5.04.2022)

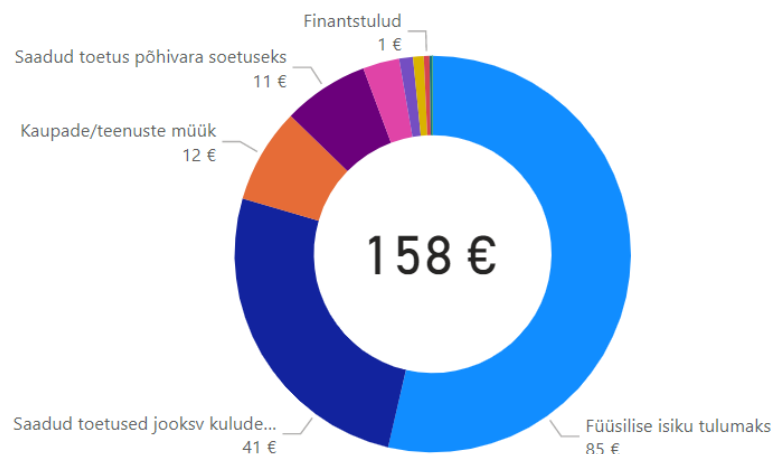
Omavalitsus

Kõik

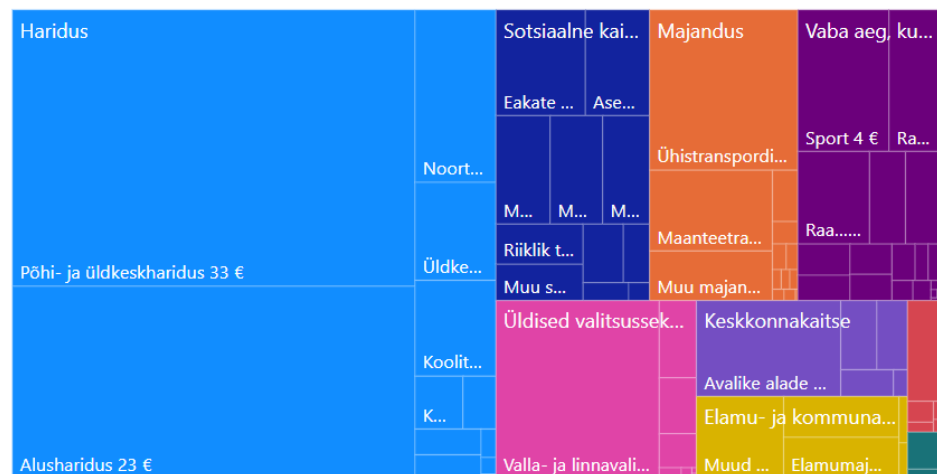
TULUD

Kohalike omavalitsuste kõige olulisem tuluallikas on elanike makstud tulumaks. Lisaks laekub elanikelt ka maamaksu ja teenustasusid (nt lasteaia kohatasu). Olulise osa moodustavad ka mitmed keskvalitsuselt saadud toetused (nt õpetajate palgaraha, kohalike teede toetus, investeeringutoetused jne), mis kaetakse peamiselt riigieelarvesse laekuva maksutulu (nt käibemaksu) arvelt.

KULUD (v.a investeerimistegevus)

Põhiosa kohalike omavalitsuste rahast kulub haridusele (koolid, lasteaia, noorte huvitegevus). Tavapäraselt järgmine suurem valdkond on majandus (teed ja ühistransport). Üldvalitsemine hõlmab endast ametnikke jt linna- või vallavalitsuse töötajaid, kelle vastutada ja korraldada on, et kohalikud teenused igapäevaselt toimiks ja areneks volikogu määratud ja elanike oodatud suunas. Vaba-aeg ja kultuur sisaldab kulusid spordihallidest raamatukogude ja kultuurimajadeni välja. Muud kulud hõlmavad endast laenu tagasimakseid, tänavate puhastust, jäätmeäitlust jne.

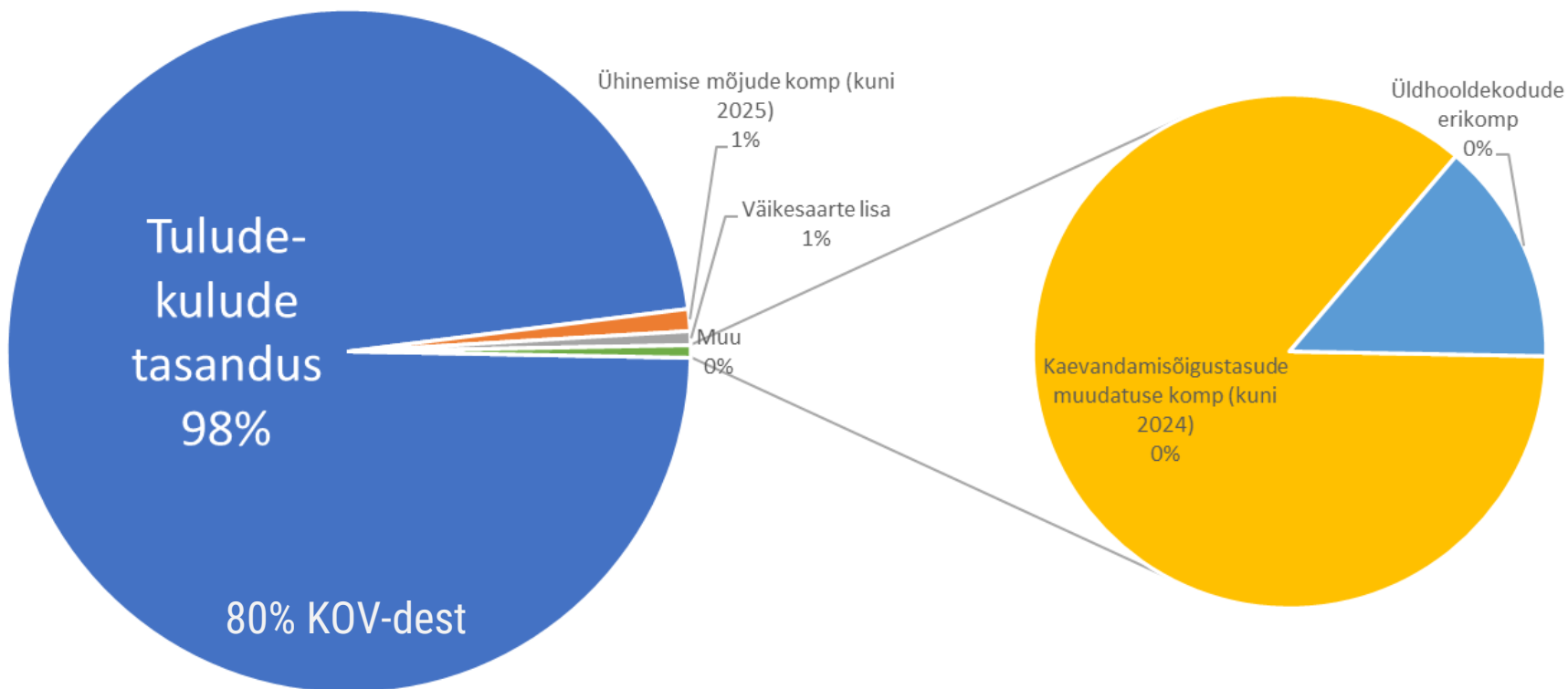
← Vaata investeerimistegevust

127 €

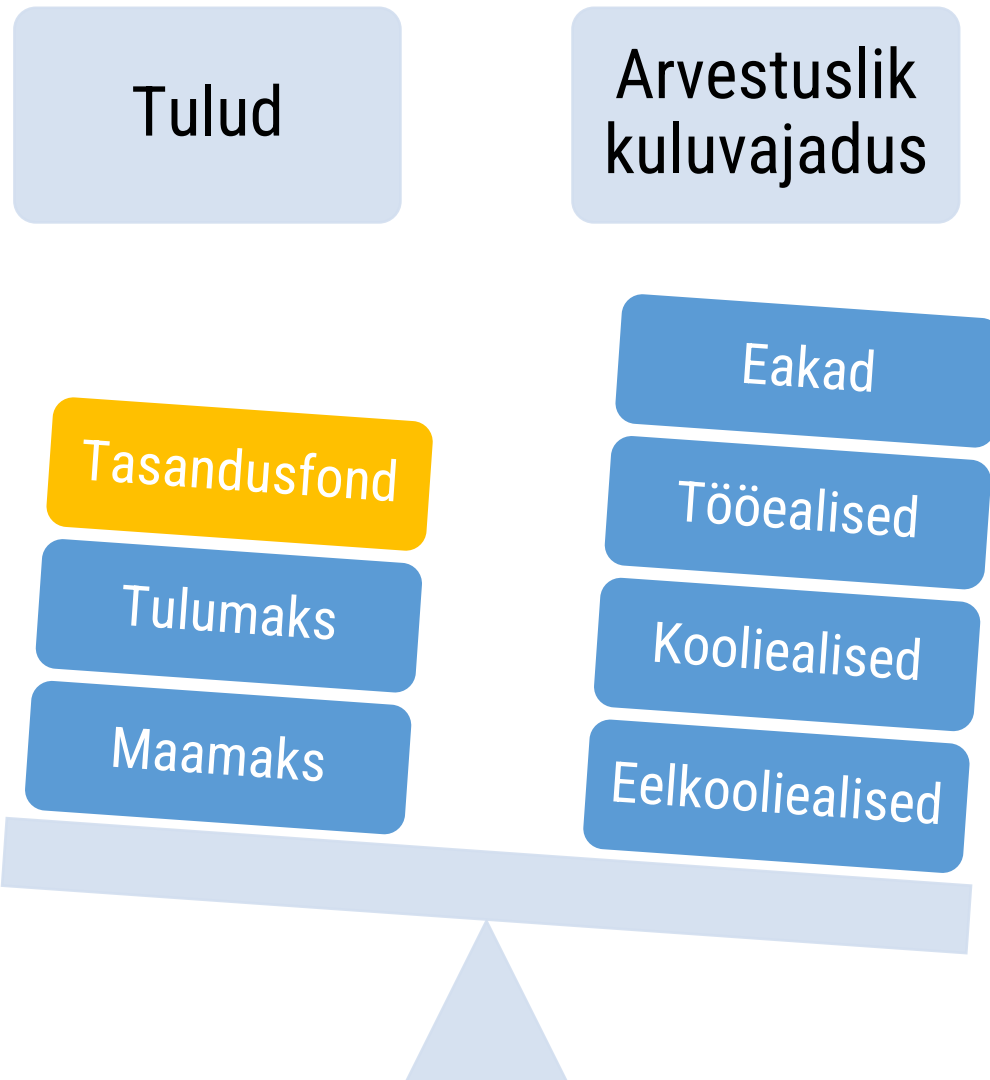
Võrdle omavalitsusi →

Tasandusfond

Tasandusfond koosneb mitmest komponendist

Tasandusfond tasakaalustab

Tasandusfondi parameetrid 2022

Parameeter	Parameetri väärtus (€ isiku kohta)	Kuluvajadus (mln eurot)	Osakaal
0-6-aastane	3 491	342	25%
7-18-aastane (ilma koef)	2 012	326	24%
Tagamaalisus		48	4%
tööealine (19-64)	538	428	32%
eakas (65 ja üle)	749	203	15%
hooldatavad täiskasvanud (kuni 2023)	162	4	0%
hooldatavad lapsed (kuni 2025)	773	1	0%
KOKKU		1 352	100%

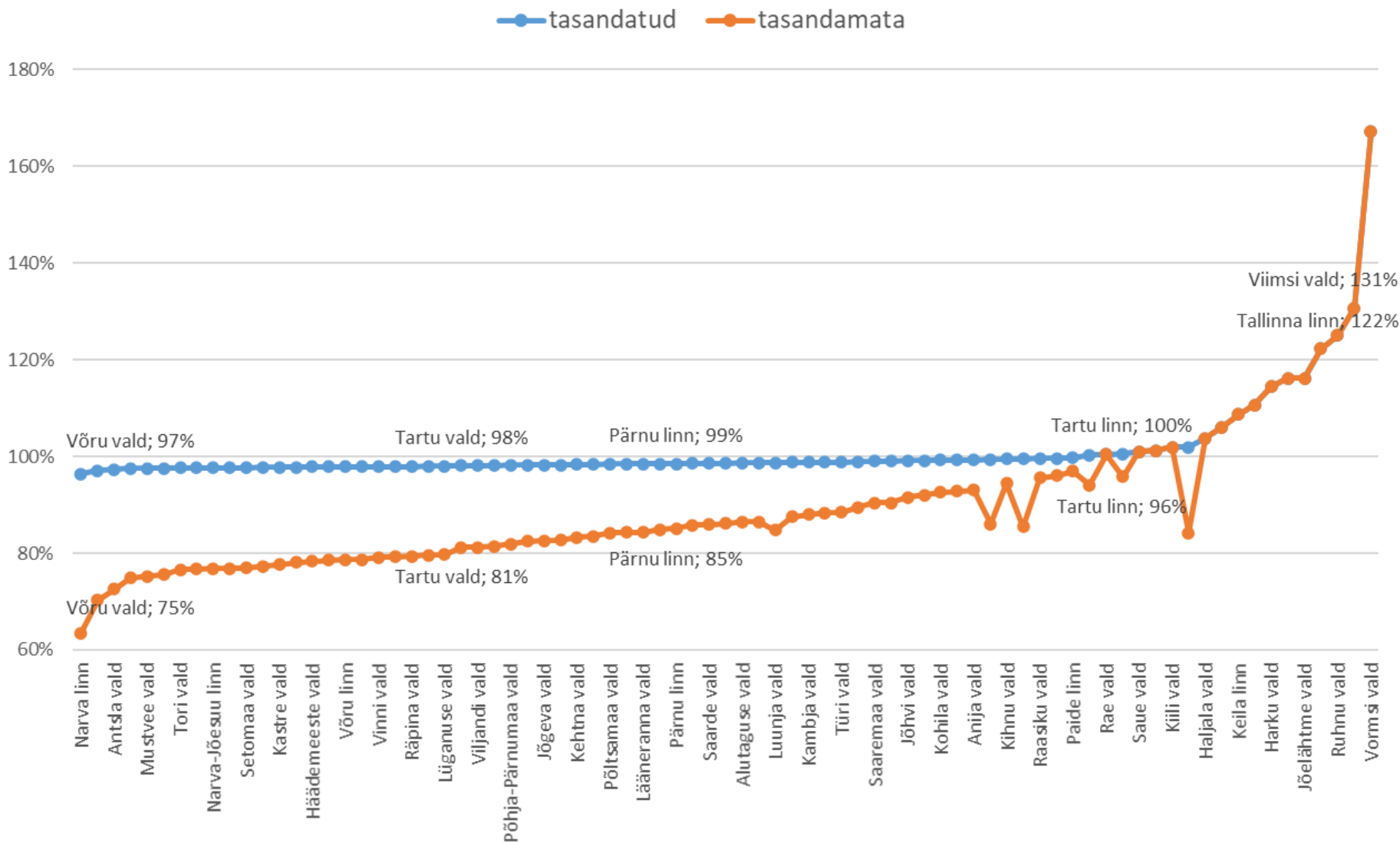
Soomes

PER CAPITA SYSTEM

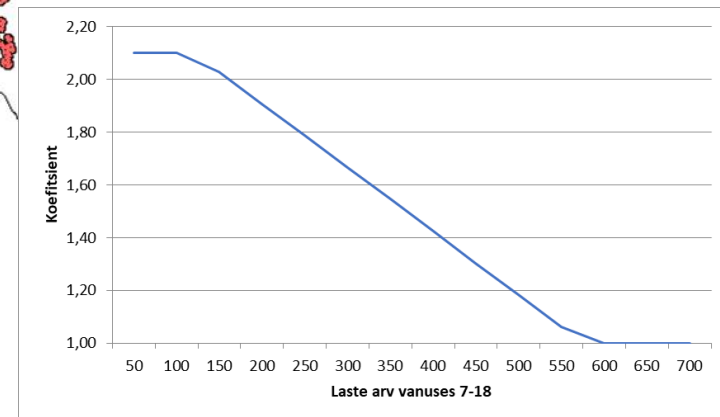
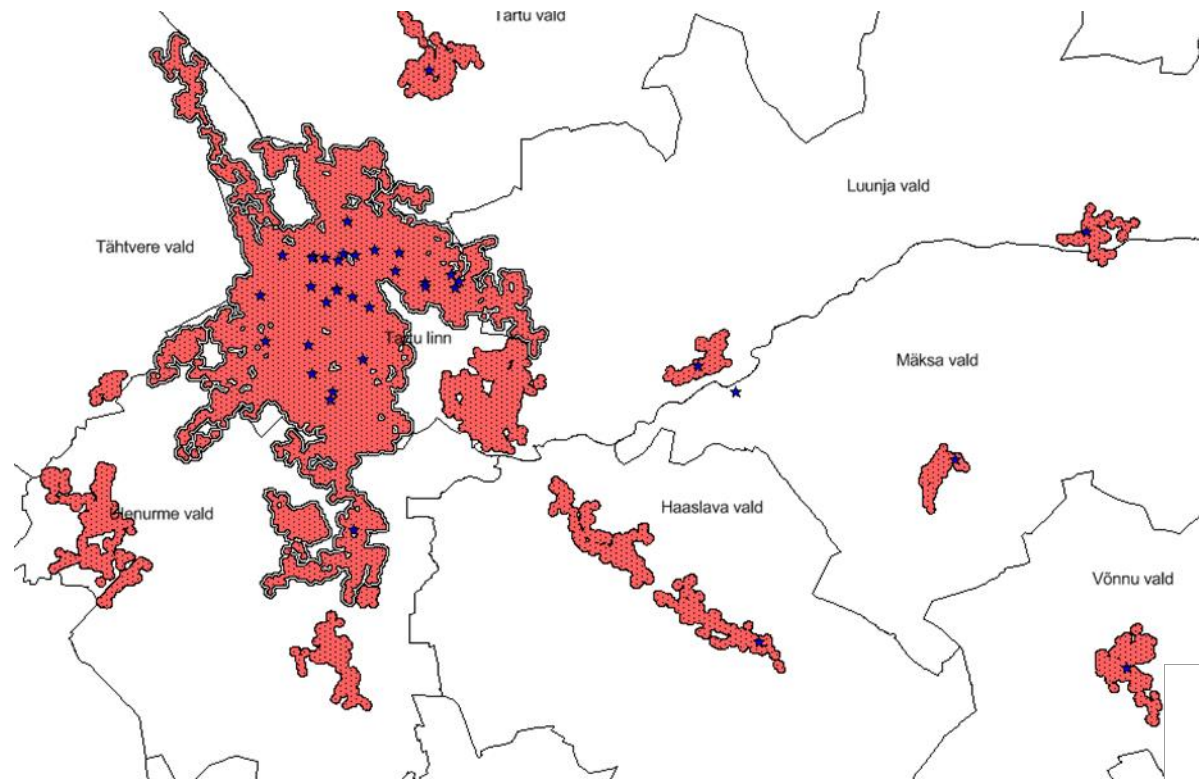
Central government transfer to municipalities for providing basic public services, calculation criteria (1,000 €)

Basic price	Imputed costs
According to age structure	
— Age 0—5 (8,484.92 €/inhabitant)	3,073,399
— Age 6 (8,940.00 €/inhabitant)	536,820
— Age 7–12 (7,266.05 €/inhabitant)	2,550,936
— Age 13–15 (12,471.90 €/inhabitant)	2,185,014
— Age 16–18 (3,975.89 €/inhabitant)	743,528
— Age 19–64 (1,035.28 €/inhabitant)	3,350,390
— Age 65–74 (2,129.17 €/inhabitant)	1,253,828
— Age 75–84 (5,717.11 €/inhabitant)	1,907,542
— Age 85 and above (19,112.65 €/inhabitant)	2,452,268
According to morbidity (1,125.29 €/inhabitant)	6,090,740
According to unemployment (87.44 €/inhabitant)	477,732
According to bilingualism (269.61 €/inhabitant)	91,680
According to foreign language natives (1,893.80 €/inhabitant)	522,868
According to population density (38.10 €/inhabitant)	188,135
According to large number of islands (371.08 €/inhabitant)	14,324
According to educational background (409.82 €/inhabitant)	161,610
Total (1,000 €)	25,600,814

Tasandatud tulud vs kuluvajadus

Hõreda asustusega arvestamine (tagamaalisuse koefitsient)

Toetusfond

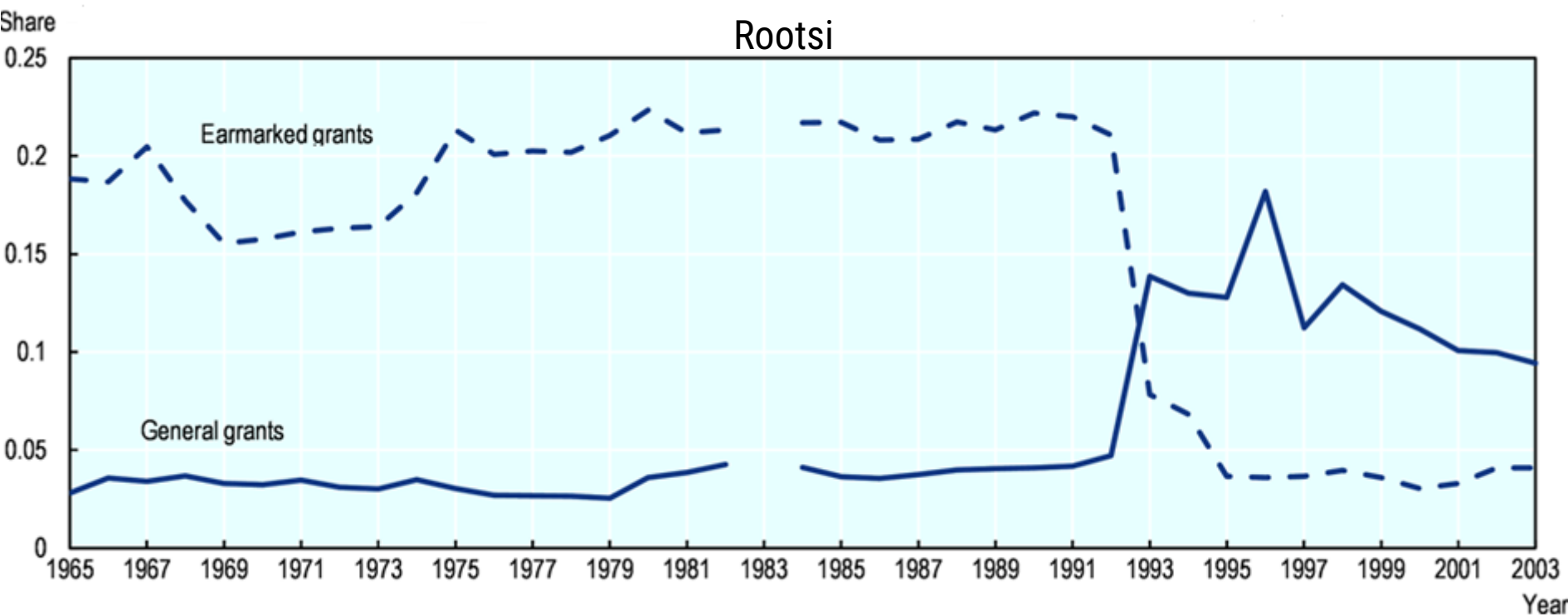
Toetusfondi toetuste loogika

- VV toetusfondi määrus
- Jaotatakse valemipõhiselt, arvnäitajate alusel.
- Ei pea taotlema.
- Toetused on sihtotstarbelised st on ära määratud kasutamise tingimused. Sh näiteks üldharidustoetuse koosneb 8 erinevate tingimustega alatoetusest.
- Jaotuse arvutused ja tulemused on RM kodulehel

Toetusfond 2022 - 480 mln eurot

- Üldhariduskoolide toetus 381 M (sh õpetaja palk 309 M)
- Kohalikud teed 29 M
- Asendus- ja järelhooldusteenus 19 M
- Toimetulekutoetuse hüvitis 18 M
- Lasteaiaõpetaja palgatoetus 15 M
- Huvitegevus 10 M
- Matusetoetus 4 M
- Raske ja sügava puudega laste abistamine 2,7 M
- Rahvastikutoimingute hüvitis 1,1 M
- Üle antud endiste riigiteede toetus 0,06 M

Toetusfondist vabaks...

Finantsvõimekust juhitakse eelarvestamisel

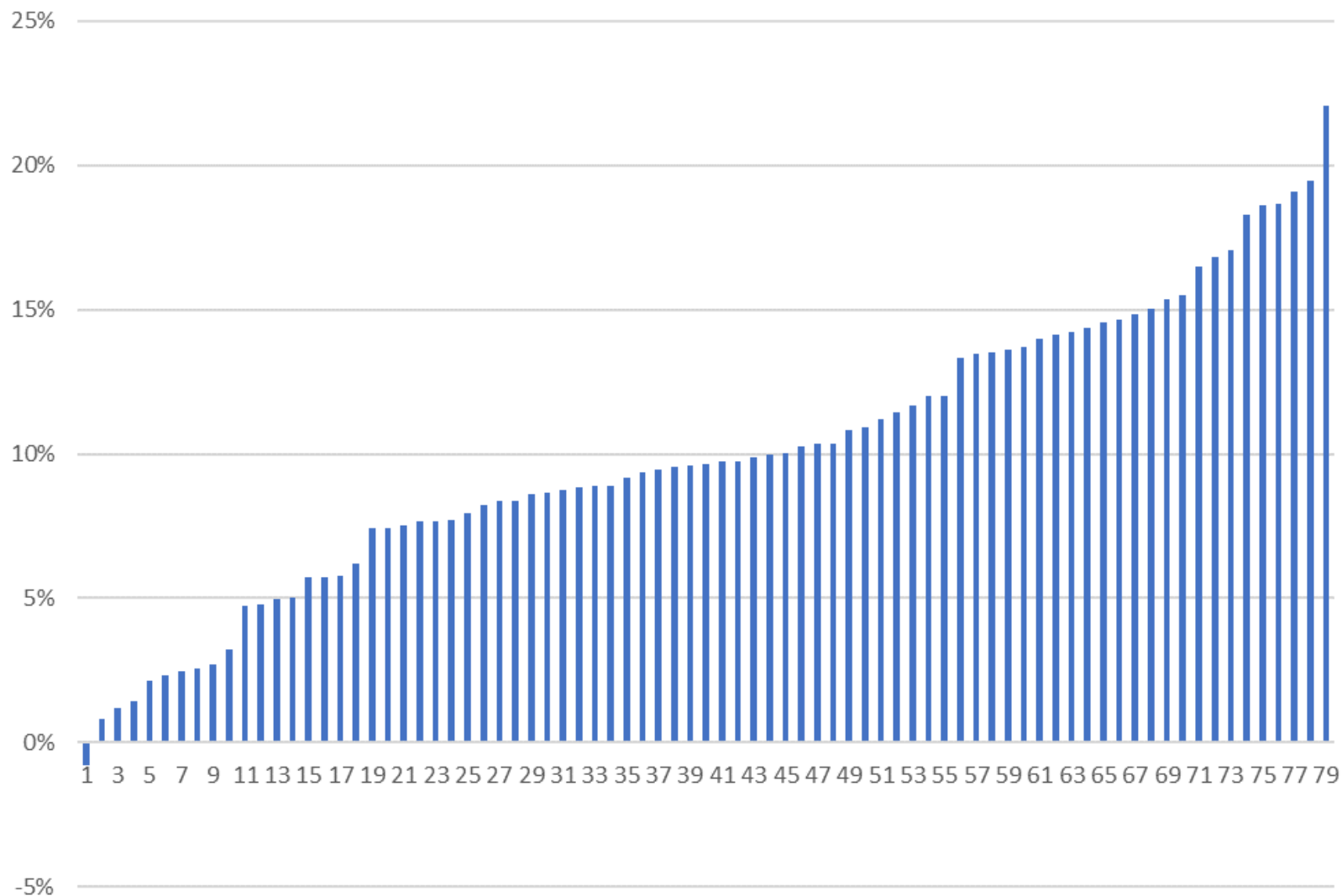
Omavalitsuste eelarvestruktuur

(mln eurot)	2010	2019	2021	2022*	2023*	2024*	2025*
Põhitegevuse tulud	1135	2100	2266	2367	2451	2552	2659
sh maksutulud	652	1294	1427	1512	1570	1649	1730
Põhitegevuse kulud	1035	1819	2003	2171	2256	2322	2402
sh tööjõu- ja majandamiskulud	833	1527	1673	1816	1894	1951	2023
Põhitegevuse tulem	100	281	263	196	195	230	257
Investeermistegevus	-69	-300	-415	-323	-342	-358	-396
sh põhivara soetus, antud toetus ja osaluste soetus	-158	-461	-591	-434	-445	-457	-529
Eelarve tulem	31	-19	-152	-127	-147	-127	-139

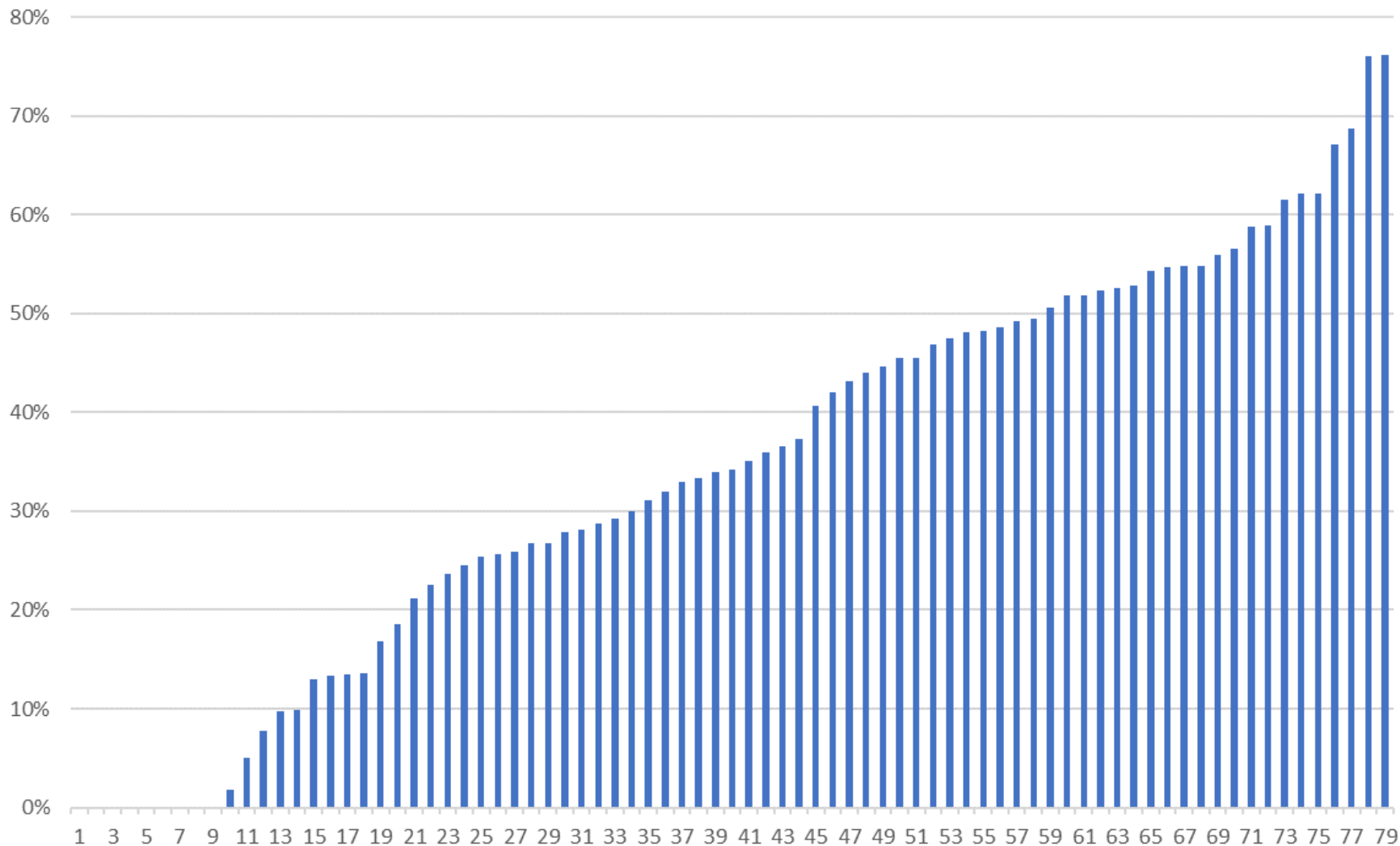
Fiskaalpiirangud omavalitsusele

- Kehtivad nii omavalitsuse jaoks eraldi kui KOV-le koos temast sõltuvate üksustega.
- Põhitegevustulem peab olema null või positiivne (KOFS § 33)
- **Netovõlakoormuse piirmäär (KOFS § 34)**
 - netovõlakoormus on võlakohustused lahutada likviidsed varad
 - Igal KOV-l individuaalne määr vahemikus 60%-100% põhitegevuse tuludest (hetkel ajutiselt 80%-100%)
 - Määr sõltub põhitegevuse tulemi tasemest

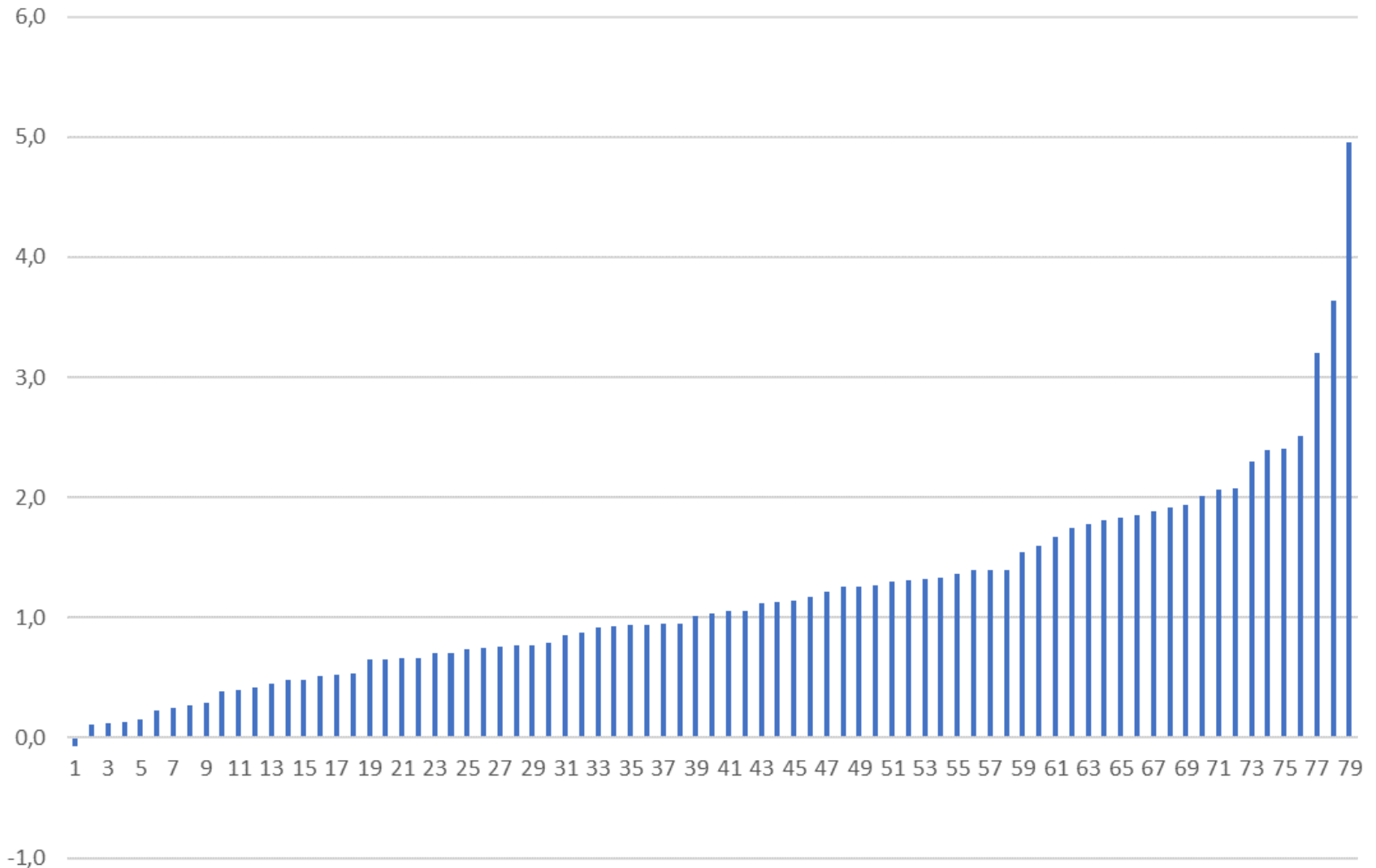
Põhitegevuse tulum põhitegevuse tuludest 11%

Netovõlakoormus 31% (põhitegevuse tuludest)

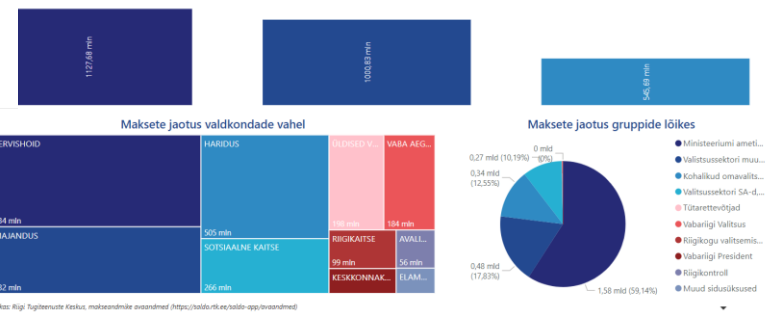
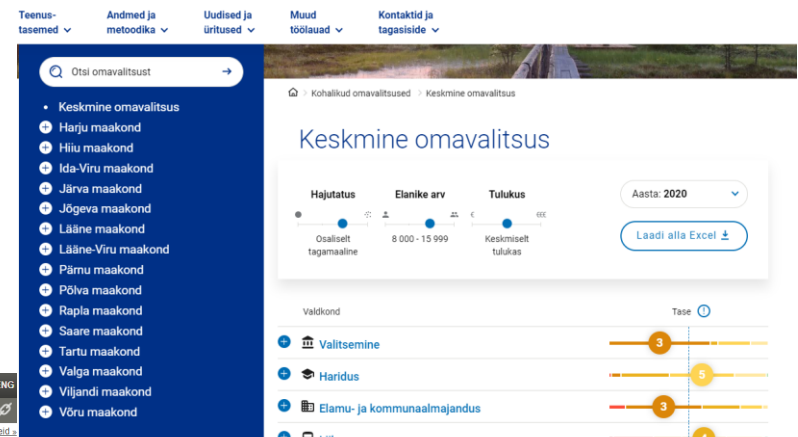
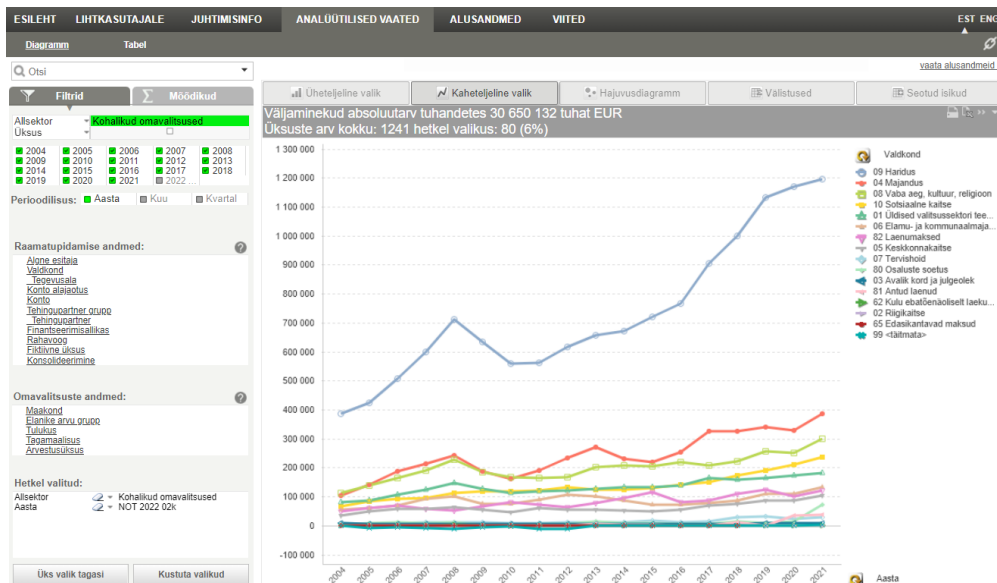

Põhitegevuse tulum vs amortisatsioon - 1,4

Head infoallikad

Minuomavalitsus Riigiraha Makseandmik

Allikas: Riigi Tugiteenuste Keskus, makseandmise avarandmed (<https://saldo.rtk.ee/saldo-app/avaandmed>)

RAHANDUSMINISTEERIUM

Aitäh!

Eesti vs Soome % SKP

